

REFUGIATS I REFUGIADES AMBIENTALS: Una revisió sistemàtica

IRENE
MARTÍNEZ
SANESTEBAN

Tutora:
JOANA DÍAZ PONT

Facultat de Ciències
Polítiques i de
Sociologia

Introducció

En les pròximes dècades diversos fenòmens meteorològics deixaran zones del planeta inhòspites. Es preveu que l'any **2050** hauran **migrat entre 200 i 1.000 milions de persones** per qüestions climàtiques. Aquest escenari crea nous reptes socials i polítics.

Metodologia

Revisió sistemàtica
(2015-2020)

30
articles acadèmics

SCOPUS

"Climate refugees"
"Climate migrants"
"Environmental
refugees"
"Environmental
migrants"

- identifica el **contingut** més rellevant
- ajuda a impulsar el **coneixement**
- permet reflexionar sobre noves **conceptualitzacions**
- posa en **valor la recerca** feta i li dona continuïtat

Objectius

- 1) Revisar la literatura existent
- 2) Fer un mapatge global de l'estat de la qüestió
- 3) Generar una classificació dels principals temes de la literatura
- 4) Analitzar el contingut en profunditat

Resultats

El Nord global representa el **83%** de la producció literària

40%

dels articles parlen del **gènere**. Però només la meitat d'aquests ho fan en profunditat

Qualitativa 22
Quantitativa 1
Combinada 8

La manca de dades oficials quantificades porta als articles, generalment, a treballar en línies més **teòriques**.

1 Debat jurídic

"Refugiat/da ambiental"

- No-voluntarietat d'emigrar
- Impossibilitat de continuar amb la seva vida
- Més protecció dels DDHH

VS

"Migrant ambiental"

- Evita la càrrega política
- El canvi climàtic no és una amenaça física, com pot ser un estat
- Impossibilitat de predir les dimensions de les migracions

2 Debat sociològic

Principalment s'emigra dins del mateix país i d'una zona rural a una altra. Les migracions internacionals cada vegada són més reduïdes, pels elevats costos.

Danys agrícoles, salinitat de la terra, inundacions, augment del nivell del mar, etc.

La degradació ambiental **amplifica** les vulnerabilitats socioeconòmiques preexistents

VS

La degradació ambiental és un factor **contributiu** a l'hora d'emigrar, no és el principal

3 Debat de gènere

(Variable secundària per la literatura)

Els **homes migren més** que les dones. Les dones i els infants solen quedar-se al país d'origen i per tant, viuen més intensament la precarietat mediambiental.

Les **dones** que migren són més propenses a viure **vulneracions dels DDHH**.

Les dones que tenen un nivell més alt d'educació són les que més migren.

Els **homes** solen migrar de forma **temporal** i les **dones** de forma **permanent**.

4 Debat polític

Els refugiats i refugiates fugen de pressions sociopolítiques agreujades per l'escassetat ambiental. Són una amenaça per la seguretat. L'acollida és una càrrega i una despesa dels recursos dels estats.

Els refugiats i refugiates no provoquen ni agreugen conflictes socials. Es necessita una comprensió més clara del paper de la migració en la política internacional.

VS

La solució és:

- La solució és:
- 1) incentivar la **capacitat individual** d'adaptació
 - 2) potenciar l'**energia verda** a nivell global
 - 3) desenvolupar **polítiques locals** en els llocs més afectats pels desastres ambientals

- 1) **subvencionar l'entorn rural** per prevenir el desastre
- 2) propiciar l'**autodeterminació** i l'agència
- 3) **distribuir els costos** segons els països més contaminants, per dur a terme un procés de reparació i **justícia climàtica**

Conclusions

- S'ha generat un estat de la qüestió sobre el cas de les persones refugiates per qüestions ambientals.
- Les dades bibliogràfiques han posat de manifest desigualtats: la procedència de la literatura i la marginalitat de la perspectiva de gènere.
- S'han compilat els debats més importants i s'han proposat noves variables d'anàlisi: debat jurídic, debat sociològic, debat de gènere i debat polític.

Bibliografia destacada

Ebrahimi, Sanaz Honarmand, and Marinus Ossewaarde. 2019. "Not a Security Issue: How Policy Experts de-Politicize the Climate Change-Migration Nexus." *Social Sciences* 8 (7).

Maretti, M., A. Tontodimamma, and P. Biermann. 2019. "Environmental and Climate Migrations: An Overview of Scientific Literature Using a Bibliometric Analysis." *International Review of Sociology* 29 (2): 142-58.

Petticrew, M., and H Roberts. 2006. *Blackwell Publishing Systematic Reviews in the Social Sciences. A Practical Guide*.